

УДК 811.11'372

DOI:<https://doi.org/10.31861/gph2023.846.3-12>

**WARTIME VOCABULARY IN ORIGINAL AND TRANSLATION
(BASED ON THE MATERIAL OF THE INTERNET MEDIA)**

**ЛЕКСИКА ВОЄННОГО ЧАСУ В ОРИГІНАЛІ ТА ПЕРЕКЛАДІ
(НА МАТЕРІАЛІ ІНТЕРНЕТ МЕДІА)**

Ірина БЕЖЕНАР

доцент кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу
факультет іноземних мов

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
i.bezhenar@chnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0001-5314-1446>

Христина КРАЙ

магістр кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу
факультет іноземних мов

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
krai.khrystyna@chnu.edu.ua, <https://orcid.org/0009-0000-1987-4291>

Олександр СОРОЧАН

асистент кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу
факультет іноземних мов

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
o.sorochan@chnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0003-3617-2552>

The article examines the concept of "wartime vocabulary", which can be described as a set of lexemes related to the Russian-Ukrainian war, the use of which is characterized by high frequency and unambiguity and is inherent in the currently accepted style of communication in the military, as well as in the socio-political and everyday spheres of the modern period of Ukraine's life. This vocabulary includes military and military-technical terms, commonly used lexemes, as well as a wide range of emotionally colored lexical items. The overwhelming majority of the latter,

У статті розглядається поняття "лексика воєнного часу", яку можна описати як множину лексем, пов'язаних з російсько-українською війною, вживання яких характеризується високою частотністю і однозначністю та притаманне загальноприйнятому наразі стилю комунікації як у військовій, так і у суспільно-політичній і побутовій сферах сучасного періоду життя України. Ця лексика охоплює військові та військово-технічні терміни, загальноповжиті лексеми, а також широкий спектр емоційно забарвлених лексичних одиниць. Переважна більшість останніх, будучи здебільшого мовною реакцією суспільства на агресію

Беженар І., Край Х., Сорочан О. Лексика воєнного часу в оригіналі та перекладі (на матеріалі інтернет медіа). *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Германська філологія*. Чернівці: Рута, 2023. Вип. 846. С. 3-12. DOI: <https://doi.org/10.31861/gph2023.846.3-12>.

being mostly the linguistic reaction of society to the aggression of a neighboring are country, *lexemes formed by lexical derivation, i.e., giving a new semantic meaning to commonly used words or expressions. The publications in the media, including online media, devoted to the coverage of events in Ukraine, as shown by the study, are full of such lexical items. Therefore, their adequate reproduction in the respective translations is extremely important for shaping the opinion of the international community on the war-related situation. In this regard, special attention is paid to analyzing and identifying the most common ways of translating wartime vocabulary used in the texts of media publications. As a result, it was found that the most common transformations in the translation of wartime vocabulary are adaptive transcoding and transcription. The use of these transformations helps to reproduce proper names, spelling of certain terms, and designation of unique concepts. In other cases, permutation and modulation are used to build a sentence logically or to clarify ambiguous expressions in a statement.*

The results of the study confirm the importance of further studying aspects related to the translation of wartime vocabulary in the context of English-language online news. The study can contribute to the adequacy of understanding of events taking place in the military context, in particular among foreign-speaking audiences.

Key words: *vocabulary of the war, wartime vocabulary, military vocabulary, media publication, Russian-Ukrainian war, translation, translation transformations, translation strategy.*

I. ВСТУП

Питання дослідження лексики воєнного часу дедалі набуває важливості у сучасному світі, особливо в контексті подій, що відбуваються в Україні. Російсько-українська війна, що розпочалася у 2014 році та досягла небувалих масштабів у 2022 – 2023 роках, не лише стала важливою геополітичною подією, але й спричинила стрімливе збагачення мовлення і пересічних громадян, і сучасних ЗМІ воєнною лексикою, а також зумовила потребу в появі нових понять для опису цілковито зміненої соціальної дійсності під час навалного вторгнення сусідньої країни.

сусідньої країни, являє собою лексеми, утворені способом лексичної деривації, тобто надання нового семантичного значення загальноновживаним словам або висловам. Присвячені висвітленню подій в Україні публікації в ЗМІ, зокрема в інтернет медіа, як показало проведене дослідження, насичені такими лексичними одиницями. Тому їх адекватне відтворення у відповідних перекладах є надзвичайно важливим для формування думки світової спільноти щодо пов'язаної з війною ситуації. У зв'язку з цим особливу увагу приділено аналізу та визначенню найбільш поширених способів перекладу лексики воєнного часу, що вживається у текстах інтернет публікацій. У результаті було виявлено, що найпоширенішими трансформаціями при перекладі лексики воєнного часу є адаптивне транскодування і транскрипція. Застосування цих трансформацій допомагає відтворити власні назви, написання певних термінів, позначення унікальних понять. В інших випадках заміна та модуляція використовуються для логічної побудови речення або уточнення неоднозначних виразів у висловлюванні.

Результати дослідження підтверджують важливість подальшого вивчення аспектів, пов'язаних з перекладом воєнної лексики у контексті англomовних онлайн-новин. Проведене дослідження може сприяти адекватності розуміння подій, що відбуваються у військовому контексті, зокрема серед інішомовної аудиторії.

Ключові слова: *лексика воєнного часу, воєнна лексика, військова лексика, медіа публікація, російсько-українська війна, переклад, перекладацькі трансформації, стратегія перекладу.*

Говорячи про лексику воєнного часу важливо розрізняти поняття “військова лексика” і “воєнна лексика”. Хоча відмінність між ними є незначною, вони не є синонімами. Під “військовою лексикою” розуміємо прошарок лексичних одиниць, що пов’язані з військом, а під “воєнною лексикою” – лексику, що стосується безпосередньо війни. Наразі окрім часто вживаних в майже усіх сферах спілкування сталих словосполучень, як “воєнний стан”, “воєнні дії”, “воєнні злочини” тощо, загальнонародним явищем є використання лексичних новотворів, які позначають нові реалії життя суспільства в умовах війни та вербалізують ставлення українського суспільства як до держави-агресора, так і до подій, які відбуваються в період захисту українського народу від загарбників. У зв’язку з цим постає нагальна потреба як в уточненні вмісту цих лексичних одиниць, так і у виявленні особливостей її відтворення у двосторонніх перекладах, зокрема в українсько-англійському та англійсько-українському. Усі сучасні медіа публікації, присвячені висвітленню війни в Україні, насичені воєнною лексикою, тому її адекватне відтворення у відповідних перекладах є надзвичайно важливим для формування думки світової спільноти щодо пов’язаної з війною ситуації.

Відтак, дослідження лексики воєнного часу та питання її перекладу в контексті умов і подій сьогодення спрямоване насамперед на краще розуміння і ретельніший аналіз складної динаміки воєнного конфлікту, а також сприяє покращенню спілкування і співпраці між органами влади та міжнародними партнерами. Поєднуючи мовний аналіз з політичною, військовою і соціальною науками, дослідження воєнної лексики стає необхідним кроком для сприяння миру і безпеці не лише в нашій країні, але й у всьому світі.

Актуальність дослідження загалом зумовлена зростанням наукового інтересу до вивчення як сучасної лексики воєнного часу, так і способів її відтворення у двосторонніх перекладах, зокрема, з огляду на процеси активного й стрімкого збагачення сфери воєнної лексики, у тому числі і у текстах сучасних інтернет публікацій.

Коло сучасних наукових проблем у галузі дослідження військової та воєнної лексики охоплює такі аспекти: визначення поняття військової лексики і підходи до її вивчення (Балабін, 2018; Мельник, Юрковська, 2021), класифікація англійської військової лексики (Шаранова, 2021), дослідження словотвірних процесів у сфері військової лексики (Василенко, 2009). Певні здобутки в галузі перекладу військової лексики представлені у працях вітчизняних і зарубіжних вчених, як-от: визначення поняття "військовий переклад" (Балабін, 2018), перекладацькі трансформації (Балабін, Лісовський, Чернишов, 2008; Глухова, 2015). Окрім зазначених аспектів, у низці наукових праць висвітлюються окремі питання вивчення військової лексики та її перекладу, а саме: лексико-семантичний аналіз військових лексем (Оконгор, 2015), психолінгвістичні аспекти відтворення агресії у медіадискурсі воєнного часу (Ковальчук, 2022), семантика неологізмів в контексті англійських перекладів військових текстів (Пак, 2023).

ЗМІ особливо активно висвітлюють події, напружені ситуації, які стосуються воєнної тематики. Дотичні особи (кореспонденти, військові, політики, волонтери та ін.) при передачі певної інформації вживають військову лексику, новоутворені військові лексеми в тому числі.

Проаналізувавши підходи науковців до визначення поняття військової лексики, беремо за основу визначення В. Балабіна і розуміємо під військовою лексикою особливий вид спеціальної лексики військового вжитку (Балабін, 2008, с. 13). Особливість військової лексики полягає у перетині двох функціональних мовних стилів – офіційного та науково-технічного (Лукіяничук, 2017, с. 254). При цьому головне те, що військова лексика – це своєрідний словниковий запас і вона певним чином відображає вплив зовнішніх і внутрішніх чинників, які необхідно враховувати при перекладі. Варто зазначити, що лексика будь-якої сфери діяльності поділяється на певні підгрупи і військова лексика не є винятком. Науковці класифікують військову лексику на такі основні групи:

- військово-технічна лексика: поняття, безпосередньо пов'язані з військовою справою, арміями, методами збройної боротьби тощо;

- емоційно забарвлена військова лексика: представлена словами та виразами, що здебільшого вживаються у військовій розмовній мові та є стилістично синонімічними відповідним військовим термінам. В основному використовується для вираження впливу на читача або слухача (Василенко, 2004, с. 13).

Військова термінологія є невід'ємною складовою військової лексики і тому потребує детального розгляду. Військова та пов'язана з нею термінологія є основою взаєморозуміння під час військових дій, володіння нею дозволяє організовувати і проводити спільні операції та чітко формулювати накази (Василенко, 2009, с. 138).

Якщо розглядати військову лексику на рівні мови, то тут слід згадати класифікацію В. Литовченко, який в своїх працях зазначає, що лінгвістична класифікація термінів ґрунтується на властивостях терміна як слова чи словосполучення в певній мові. Автор розрізняє: 1) класифікацію за семантичною структурою (це дозволяє розрізнити однозначні та багатозначні терміни, тобто терміни, які мають більше одного значення в межах одного терміна); 2) класифікацію за сферою використання (універсальні терміни (для багатьох суміжних галузей), спеціалізовані терміни (для однієї галузі), концептуальні терміни (авторизовані терміни)); 3) історико-лексикографічну класифікацію термінів, створених у кожному періоді (включаючи архаїзми та неологізми) (цит. за: Лукіяничук, 2017, с. 66).

Враховуючи, що науковці пропонують різні підходи до класифікації військової лексики, слідом за Г. Бучиною виокремлюємо три ключові тематичні групи у військовій лексиці:

- 1) "армія як інструмент держави", сюди належать такі підгрупи як політика держави під час війни (стан міждержавних і внутрішньодержавних відносин), воєнні дії армії (розташування під час бою, військовополонені, воєнна стратегія / тактика ведення бою тощо);

- 2) "армія як соціальний інститут", яка включає різновиди військ, військові частини / установи, представників певного роду військ, особовий склад, обмундирування та спорядження війська;

- 3) група "озброєння і технічне оснащення армії", яка включає підгрупи "озброєння армії" (види зброї) і технічне оснащення армії (наземні і підземні споруди, бойові вертольоти, тактична авіація, бронетехніка, надводні кораблі і підводні човни, військова техніка) (цит. за: Шаранова, 2021, с. 56).

Отже, військова лексика використовується для позначення понять військової справи та функціонує у професійній комунікації військової сфери. Вона охоплює військові та військово-технічні терміни, а також стилістично забарвлені лексичні одиниці, що є неформальними синонімами військових термінів, вживання яких є характерним для розмовного мовлення військових.

Поняття "воєнна лексика" є ширшим за поняття "військова лексика", адже воно охоплює усі прошарки військової лексики – військові та військово-технічні терміни, стилістично забарвлені лексеми військової сфери, – а також пов'язані з війною загальноновживані лексеми та емоційно забарвлені лексичні одиниці на позначення реалій війни.

Об'єктом нашого дослідження є лексика воєнного часу, поняття якої є майже тотожним поняттю "воєнна лексика", адже до її складу входять усі підгрупи воєнної лексики. Втім, вважаємо саме таке формулювання – лексика воєнного часу – найбільш доцільним, оскільки воно передбачає врахування важливого, на нашу думку, аспекту часу. Якщо воєнна лексика – це множина лексем, пов'язаних з описом війн загалом без прив'язки до часу, то лексика воєнного часу охоплює усі слова і словосполучення, що вживаються у контексті опису власне війни сьогоденної.

Окрім цього, зауважимо, що процеси збагачення сучасної лексики воєнного часу набувають нових обертів за рахунок насамперед розширення спектру власне емоційно

забарвлених лексичних одиниць, які здебільшого являють собою лексеми, утворені способом лексичної деривації, тобто надання нового семантичного значення загальнозживаним словам або висловам. Виникнення великої кількості емоційно забарвлених новотворів можна пояснити тим, що події жорстокої війни в нашій країні стрімко знаходять влучне відображення у лексиці, і фактично воєнні реалії перетворюються на «війну слів». Очевидно, що новотвори мають здебільшого негативну конотацію, як, наприклад, "бледіна" – нецензурне слово, яким українці називають російські ракети (www.pravda.com.ua, 08.05.2022); "руській мір" – ідеологія путінізму, що ґрунтується на брехні, вбивстві, руйнуванні та позбавленні людини прав (www.pravda.com.ua, 15.05.2022); "ваньки-встаньки", "чмоні" – масово мобілізовані російські військові, готові без попередньої підготовки вмирати на війні, використовується на позначення зневажливого ставлення до них (www.pravda.com.ua, 05.12.2023); *мамкувати* – нехтувати виконанням елементарних дій, необхідних для порятунку власного життя (www.pravda.com.ua, 15.05.2022). Проте, чимало новоутворених лексем воєнного часу характеризуються позитивною конотацією, наприклад: "пташка" – пестлива форма на позначення безпілотного літального апарату (www.pravda.com.ua, 20.11.2023); "міцний, як шафа з Бородянки" – порівняння із вцілілим посеред суцільних руїн після бомбардування предметом меблів, що стало символом незламності, міцності, стійкості, непохитності духу українців (www.pravda.com.ua, 15.05.2022); "отримати нульову декларацію" – помножити на нуль довоєнні корупційні схеми, хибні суспільно-політичні погляди та почати відновлення країни з чистого листа (www.pravda.com.ua, 15.05.2022).

Отже, в нашому дослідженні під лексикою воєнного часу розуміємо сукупність пов'язаних з російсько-українською війною лексем, які характеризуються семантичною однозначністю та високою частотністю вживання, що притаманне загальноприйнятому наразі стилю комунікації як у військовій, так і у суспільно-політичній і побутовій сферах сучасного періоду життя.

Метою статті є виявлення пріоритетних можливостей перекладу лексики воєнного часу, що вживається в контексті англomовних новин, які розповідають про події в Україні під час військової агресії з боку росії.

II. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Переклад лексики воєнного часу вимагає спеціалізованих навичок і вмінь, уваги до деталей, оскільки прошарок лексики часу війни має свою специфіку і часто її відтворення відіграє важливу роль у комунікації. Перекладачі використовують різні перекладацькі трансформації для ефективного відтворення цих лексем засобами англійської мови. Проаналізувавши переклад 168 одиниць військової лексики, вибраних методом суцільної вибірки з публікацій, розміщених на онлайн платформах "hromadske", "CNN", "euam-ukraine", "businessinsider", "visitukraine", "Ukrainska Pravda", "Government Portal", "BBC News", "mil.in.ua", ми виокремили типи та види трансформацій, до яких найчастіше звертаються перекладачі (див. рис. 1).

Проведений аналіз показав, що найбільш поширеною трансформацією при перекладі лексики воєнного часу є адаптивне транскодування (adaptive transcoding) – 42,86%. За допомогою цієї трансформації відбувається адаптація англomовної лексичної одиниці в україномовному середовищі (Панченко, 2020, с. 155). У наведених нижче прикладах лексичні одиниці в англomовному варіанті відтворені за допомогою адаптивного транскодування для передачі суті терміну зі змінами у граматичних нормах мови перекладу: *On the morning of August 19, Russian occupation forces struck the center of Chernihiv. According to preliminary data, it was a ballistic missile. There are dead and wounded. – Вранці 19 серпня російські окупаційні війська завдали удару по центру Чернігова. За попередніми даними, це була балістична ракета. Є загиблі та поранені* (Онлайн-газета "hromadske", 19.08.2023). *After moving to*

Mariupol, he chose to serve as a representative of the newly-formed patrol police. – Після переїзду до Маріуполя він вирішив служити в новоствореній **патрульній поліції**. (Онлайн-газета “EUAM-ukraine”, 19.04.2022). *The war in Ukraine has compelled the armed forces of numerous nations to replenish their ammunition stocks.* – Війна в Україні змусила збройні сили багатьох держав поповнити свої запаси **амуніції** (Онлайн-газета “CNN”, 06.10.2023).

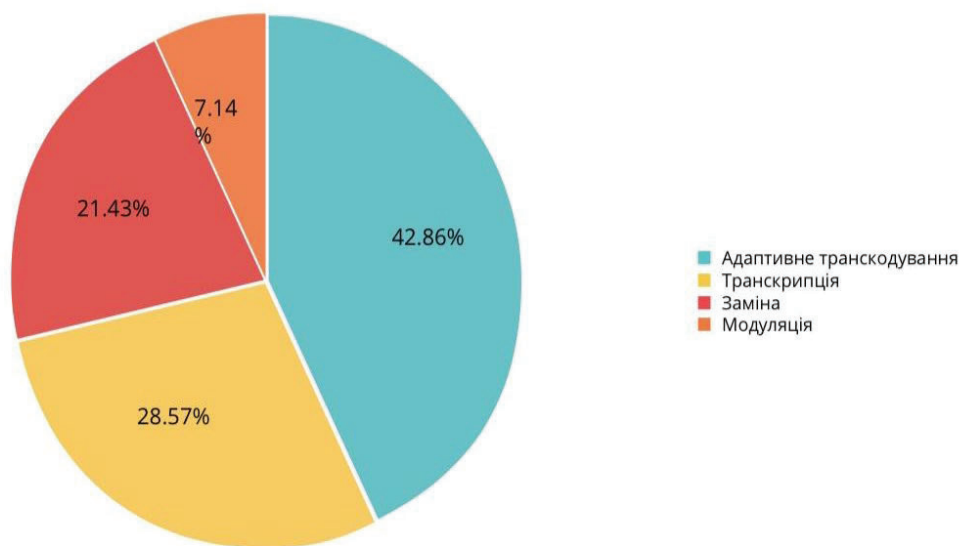

Рисунок 1. Трансформації при перекладі військових лексем

Особливої популярності набувають дієслова, які пов’язані з певними діячами/подіями в Україні.

Кімити (to kimize) – саме за манеру поведінки чиновника (мера м. Миколаєва В. Кіма) користувачі соцмереж вигадали дієслово *кімити*, що характеризує людей, які зберігають оптимізм навіть у складних життєвих ситуаціях (Інформаційний ресурс “#ШоТам”, 06.04.2022).

Макронити (to macronize) – робити дуже стурбований вигляд щодо певної ситуації, усім це показувати, але нічого не робити по суті (Телевізійна служба новин “ТСН”, 28.03.2022).

Відукраїнити, заукраїнити (ukrainied) – цим словом позначають шкоду, завдану окупантам за їхнє вторгнення на територію України (НОВИНИЙ ПОРТАЛ “МУКАЧЕВО”, 28.07.2022).

Друге місце серед вжитих трансформацій посідає транскрипція, показник якої становить 28,57%. Загалом транскрипція – це переклад лексичної одиниці з мови оригіналу мовою перекладу шляхом передачі її звукової форми у мові перекладу (Глухова, 2015, с. 58). Наприклад: *Ukrainian snipers hunting high-profile Russian targets like senior Russian officers are exploiting a longstanding vulnerability in the Russian armed forces.* – Українські **снайпери**, які полюють на високопоставлені російські цілі, такі як вищі російські офіцери, використовують давню вразливість російських збройних сил. (Онлайн-газета “INSIDER”, 31.08.2023); *Sam по собі blekaут у Києві навіть у повному обсязі теоретично можливий.* – А **blackout** in Kyiv is theoretically possible even in full. (Онлайн-газета “VisitUkraine”, 22.11.2022); *As a former warrant officer of the Border Guard, I could not stay in Italy.* (Онлайн-газета “Ukrainska Pravda”, 03.09.2023) Як колишній **уорент офіцер** прикордонної служби, я не міг залишатися в Італії;

Корвет "Гетьман Іван Мазепа" має увійти до складу Військово-морських сил України у 2024 році. The Hetman Ivan Mazepa corvette should become part of the Navy of Ukraine in 2024 (Онлайн-газета "Militaryny", 03.07.2023).

Також під час аналізу виявлено численні випадки заміни (permutation) – 21,43%. Це зміна порядку слів у реченні перекладу відповідно до існуючих синтаксичних норм мови перекладу. Наприклад: *Andriy Yermak holds sixth meeting with representatives of foreign diplomatic institutions regarding implementation of Peace Formula*. – *Андрій Єрмак провів шосту зустріч із представниками іноземних дипломатичних установ щодо реалізації Формули миру; Ukrainian Defence Minister Oleksii Reznikov submitted his resignation on Monday in the biggest shakeup of the defence establishment in 18 months of war with Russia*. – *Міністр оборони України Олексій Резніков у понеділок подав у відставку в рамках найбільшої перебудови оборонного відомства за 18 місяців війни з Росією (Онлайн-газета "Reuters", 04.09.2023). Adm Rob Bauer, Nato's most senior military official, told the Warsaw Security Forum that "the bottom of the barrel is now visible"*. – *Адмірал Роб Бауер, найвищий військовий чиновник НАТО, заявив на Варшавському форумі безпеки, що «тепер видно дно» (Онлайн-газета "BBC News", 03.10.2023).*

Менш поширеним є використання такої трансформації, як модуляція – 7,14%. Модуляція – це один із видів лексико-семантичних трансформацій у військовому перекладі, який використовується для зміни виразу або структури фрази з метою кращої передачі сенсу. Наприклад: *Stealth technology allows aircraft to remain invisible to radar*. – *За допомогою технології редукації радіосигналу літаки можуть залишатися невидимими для радарів; The enemy launched 2x missile, 80x air strikes, more than 49x MLRS attacks at the positions of Ukrainian troops and civilian targets across Ukraine*. – *Противник завдав 2 ракетних, 80 авіаударів, понад 49 обстрілів з американської реактивної системи залпового вогню по позиціях українських військ та цивільним об'єктам по всій Україні (Онлайн веб-сайт "Government Portal", 21.09.2023).* Як бачимо, у цих прикладах перекладачем було прийнято рішення перекласти *Stealth technology* як *технологія редукації радіосигналу* та *MLRS* як *американська реактивна система залпового вогню* для кращого розуміння тексту українським читачем.

III. ВИСНОВКИ

У підсумку, під час аналізу способів перекладу лексики воєнного часу, що вживається в англійських медіа публікаціях, які висвітлюють тему війни в Україні, було встановлено, що основні методи перекладу включають адаптивне транскодування, заміну, транслітерацію та модуляцію. Найчастіше застосованою трансформацією, показник використання якої становить трохи менше половини від загальної кількості трансформацій, є адаптивне транскодування. Саме звернення до адаптивного транскодування при перекладі допомагає краще описати зміст, точніше і зрозуміліше передати семантичне навантаження досліджуваних лексем, а також пристосувати їх до граматичних норм української мови. Транскрипція, яка посідає друге місце та охоплює близько третини застосованих трансформацій, використовується насамперед для передачі в мові перекладу назв географічних місць та інших унікальних елементів, що є надзвичайно важливим в умовах військових дій для посилення на конкретні геолокації та окреслення воєнних реалій сучасної вітчизняної війни. Заміна, показник застосування якої дещо перевищує одну п'яту, покращує сприйняття та розуміння певних лексем та понять, які вони позначають. Модуляція, відсоток використання якої є найменшим та становить менш, ніж одну десяту, доповнює і уточнює логічний зміст речення та допомагає усунути неточності в перекладі лексики воєнного часу.

Усі зазначені методи перекладу були застосовані з метою забезпечення максимальної адекватності і точності перекладу, що сприятиме розумінню смислу автентичного тексту для іноземної аудиторії, і, як наслідок, створенню чіткої уяви про деталі перебігу воєнних дій та

загальної атмосфери в Україні, позначаючи конкретні поняття чи дії однозначними і зрозумілими для світової спільноти мовними одиницями.

Перспективним у галузі вивчення лексики воєнного часу є дослідження структури, семантики та функцій сленгізмів та неологізмів, а також специфіки їх відтворення у двосторонніх перекладах.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Балабін В. Визначення поняття "військовий переклад". *Філологічні трактати*. 2018. №3. С. 7–14.
- Балабін В., Лісовський В., Чернишов О. Основи військового перекладу: підручник. Київ : Логос, 2008. 578 с.
- Василенко Д. В. Словообразовательные процессы в сфере военной лексики. *Матеріали II Міжвузівської конференції молодих учених «Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур»*. Донецьк, 2004. 363 с.
- Василенко Д. Військова лексика англійської мови ХХ – початку ХХІ століття : монографія. Горлівка : Вид-во ГДПШМ. 2009. 220 с.
- Глухова Л. Перекладацькі трансформації у сучасному мультилінгвальному освітньому дискурсі (на матеріалі німецької, англійської, російської та української мов). *Міжнародний журнал у галузі мультилінгвальної освіти*. 2015. №5. С. 58.
- Інформаційний ресурс #ШоТам. Кімити та чорнобаїти. Чи знаєш ти нові українські слова, народжені під час війни? URL: <https://shotam.info/kimyty-ta-chornobaity-chy-znaiesh-ty-novi-ukrainski-slova-narodzheni-pid-chas-viyny-test> (дата звернення: 12.10.2023).
- Лукіячук Ю. Способи класифікації військових термінів. *Наукові записки національного університету «Острозька академія»*. 2017. № 66. С. 65–67. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/7825/1/22.pdf> (дата звернення: 12.10.2023).
- Мельник П., Юрковська М. Визначення поняття військової лексики та підходи до її вивчення. *Вісник ДНУ*, Т.2, вип. 13. 2021. С. 137–141.
- Новинний Портал «МУКАЧЕВО». Аналоговнет, Шойгувати та Кадирити: Які нові слова з'явилися в українців з початку війни. URL: <http://www.mukachevo.net/ua/news/view/3975717> (дата звернення: 12.10.2023).
- Онлайн-газета «hromadske» URL: <https://hromadske.ua/en/posts/russia-hits-center-of-chernihiv-with-ballistic-missile-casualties-reported> (дата звернення: 12.10.2023).
- Онлайн-газета «CNN» URL: <https://www.cnn.com/europe/live-news/russia-ukraine-war-news-10-06-23/index.html> (дата звернення: 12.10.2023).
- Онлайн-газета «EUAM-Ukraine» URL: <https://www.euam-ukraine.eu/news/latest-news/heroesofukraine-a-patrol-police-officer-who-saves-people-s-lives-in-mariupol/> (дата звернення: 14.10.2023).
- Онлайн-газета «INSIDER» URL: <https://www.businessinsider.com/ukrainian-snipers-hunting-officers-exploit-russian-military-weakness-2023-8?amp> (дата звернення: 15.10.2023).
- Онлайн-газета «Visit Ukraine» URL: <https://visitukraine.today/blog/1208/power-outages-in-ukraine-how-possible-is-a-complete-blackout> (дата звернення: 16.10.2023).
- Онлайн-газета «Ukrainska Pravda» URL: <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/09/3/7418233/index.amp> (дата звернення: 16.10.2023).
- Онлайн-газета «Military» URL: <https://mil.in.ua/en/news/hetman-ivan-mazepa-corvette-will-become-part-of-the-ukrainian-navy-in-2024/> (дата звернення: 17.10.2023).
- Онлайн-газета «Reuters» URL: <https://www.reuters.com/world/europe/ukraines-defence-minister-submits-resignation-letter-2023-09-04/> (дата звернення: 17.10.2023).
- Онлайн-газета «BBC News» URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-66984944> (дата звернення 17.10.2023).
- Онлайн веб-сайт «Government Portal» URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/operatyvna-informatsiia-heneralnoho-shtabu-zbroinykh-syl-ukrainy-stanom-na-0600-21-veresnia-2023-roku-shchodo-rosiiskoho-vtorhnennia> (дата звернення 18.10.2023).
- Панченко О. До питання про переклад неологізмів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2020. №4. С. 155.
- Телевізійна служба новин. Арестовлення, чорнобаїти, затримні : в Мережі вигадали "словник" сучасної української мови. URL: <https://tsn.ua/ato/arestovlennya-chornobayiti-zatridni-v-suchasnoi-ukrainskoi-movi>

merezhi-vigadali-slovník-suchasnoyi-ukrayinskoyi-movi-2022004.html (дата звернення: 17.10.2023).

Шаранова Ю. Проблема класифікації англословної військової лексики в парадигмі лінгвістичних досліджень. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. №19. С. 56.

REFERENCES

- Balabin V. (2018) Vyznachennia poniattia "viiskovyi perekład" [Definition of the concept of "military translation"]. *Filolohichni traktaty*. №. 3. P. 7–14.
- Balabin V., Lisovsky V., Chernyshov O. (2008) *Osnovy viiskovoho perekładu : pidruchnyk* [Fundamentals of military translation: a textbook]. Kyiv : Logos. 578 p.
- Vasylenko D. (2004) Slovoobrazovatelnye protsessy v sfere voennoi leksyky [Word Formation Processes in the Field of Military Vocabulary]. *II Mizhvuzivskoi konferentsii molodykh uchenykh «Suchasni problemy ta perspektyvy doslidzhennia romanskykh i hermanskykh mov i literatur»*. Donetsk, 363 p.
- Vasylenko D. (2009) *Viiskova leksyka anhliiskoi movy XX – pochatku XXI stolittia : monohrafiia*. [Military vocabulary of the English language of the XX – early XXI century: a monograph]. Horlivka: Vyd-vo HDPIIM. 220 p.
- Glukhova L. (2015) Perekladatski transformatsii u suchasnomu multylinhvalnomu osvithomu diskursi (na materiali nimetskoï, anhliiskoi, rosiiskoi, ta ukrainskoï mov) [Translation transformations in the modern multilingual educational discourse (based on the material of German, English, Russian, and Ukrainian languages)]. *Mizhnarodnyi zhurnal u haluzi multylinhvalnoi osvity*. №5. P. 58.
- Informatsiinyi resurs #ShoTam. Kimyty ta chornobaity. Chy znaiesh ty novi ukrainski slova, narodzhenni pid chas viiny? [Information resource #ShoTam. Kimyty and Chornobaits. Do you know new Ukrainian words born during the war?] URL: <https://shotam.info/kimity-ta-chornobaity-chy-znaiesh-ty-novi-ukrainski-slova-narodzhenni-pid-chas-viiny-test> (date of access: 12.10.2023).
- Lukianchuk Y. (2017) Sposoby klasyfikatsii viiskovykh terminiv [Ways to classify military terms]. *Naukovi zapysky natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. № 66. P. 65-67. URL: <https://eprints.ua.edu/7825/1/22.pdf> (date of access: 12.10.2023).
- Melnyk P., Yurkovska, M. (2021). Vyznachennia poniattia viiskovoi leksyky ta pidkhody do yii vyvchennia [Definition of the concept of military vocabulary and approaches to its study]. *Visnyk DNU*, T. 2, Vyp. 13. P. 137–141.
- Novynnyi Portal «MUKACHEVO» [News Portal "MUKACHEVO"]. Analohovniet, Shoïhuvaty ta Kadyryty: Yaki novi slova zïavylis v ukraïntsiiv z pochatku viiny. URL: <http://www.mukachevo.net/ua/news/view/3975717> (date of access: 12.10.2023).
- Onlain hazeta "hromadske" [Online newspaper "hromadske"] URL: <https://hromadske.ua/en/posts/russia-hits-center-of-chernihiv-with-ballistic-missile-casualties-reported> (date of access: 12.10.2023).
- Onlain hazeta "CNN" [Online newspaper "CNN"] URL: <https://www.cnn.com/europe/live-news/russia-ukraine-war-news-10-06-23/index.htm> (date of access: 12.10.2023).
- Onlain hazeta "EUAM-Ukraine" [Online newspaper "EUAM-Ukraine"] URL: <https://www.euam-ukraine.eu/news/latest-news/heroesofukraine-a-patrol-police-officer-who-saves-people-s-lives-in-mariupol/> (date of access: 14.10.2023).
- Onlain hazeta "INSIDER" [Online newspaper "INSIDER"] URL: <https://www.businessinsider.com/ukrainian-snipers-hunting-officers-exploit-russian-military-weakness-2023-8?amp> (date of access: 15.10.2023).
- Onlain hazeta "Visit Ukraine" [Online newspaper "Visit Ukraine"] URL: <https://visitukraine.today/blog/1208/power-outages-in-ukraine-how-possible-is-a-complete-blackout> (date of access: 16.10.2023).
- Onlain hazeta "Ukrainska Pravda" [Online newspaper "Ukrainska Pravda"] URL: <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/09/3/7418233/index.amp> (date of access: 16.10.2023).
- Onlain hazeta "Militarnyi" [Online newspaper "Militarnyi"] URL: <https://mil.in.ua/en/news/hetman-ivan-mazepa-corvette-will-become-part-of-the-ukrainian-navy-in-2024/> (date of access: 17.10.2023).
- Onlain hazeta "Reuters" [Online newspaper "Reuters"] URL: <https://www.reuters.com/world/europe/ukraines-defence-minister-submits-resignation-letter-2023-09-04/> (date of access: 17.10.2023).

- Onlain hazeta "BBC News" [Online newspaper "BBC News"] URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-66984944> (date of access: 17.10.2023).
- Onlain vebсайт "Government Portal" [Online website "Government Portal"] URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/operatyvna-informatsiia-heneralnoho-shtabu-zbroinykh-syl-ukrainy-stanom-na-0600-21-veresnia-2023-roku-shchodo-rosiiskoho-vtorhnenni> (date of access: 18.10.2023).
- Panchenko O. (2020) Do pytannia pro pereklad neolohizmiv [On the issue of translation of neologisms]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho*. №4. P. 155.
- Televiziina sluzhba novyn [Television news service]. Arestovlennia, chornobaity, zatrydni: v Merezhi vyhadaly "slovnnyk" suchasnoi ukrainskoi movy. URL: <https://tsn.ua/ato/arestovlennya-chornobayiti-zatrydni-v-merezhi-vigadali-slovnnyk-suchasnoyi-ukrayinskoyi-movi-2022004.html> (date of access: 17.10.2023).
- Sharanova Y. (2021) Problema klasyfikatsii anhlo-movnoi viiskovoi leksyky v paradyhmi lnhvistychnykh doslidzhen [The problem of classifying English military vocabulary in the paradigm of linguistic research]. *Zakarpatski filolohichni studii*. №19. P. 56.

УДК 811.11'372

DOI:<https://doi.org/10.31861/gph2023.846.12-22>

**THE COMMUNICATIVE AND PRAGMATIC ASPECT OF THE
FUNCTIONING OF MODERN UKRAINIAN MILITARY VOCABULARY
AND THE PECULIARITIES OF ITS TRANSLATION (BASED ON
NEWSPAPER ARTICLES)**

**КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ФУНКЦІОНУВАННЯ
СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ ТА
ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ (НА МАТЕРІАЛІ ГАЗЕТНИХ СТАТЕЙ)**

Ірина БЕЖЕНАР

доцент кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу
факультет іноземних мов

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
i.bezhenar@chnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0001-5314-1446>

Анастасія КУСІК

магістр кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу
факультет іноземних мов

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
kusik.anastasiia@chnu.edu.ua, <https://orcid.org/0009-0005-5413-0403>

*The article highlights the results of the study
of communicative and pragmatic aspect of the use*

*У статті висвітлено результати
дослідження комунікативно-прагматичного*

Беженар І., Кусік А. Комунікативно-прагматичний аспект функціонування сучасної української військової лексики та особливості її перекладу (на матеріалі газетних статей). *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Германська філологія*. Чернівці : Рута, 2023. Вип. 846. С. 12-22. DOI:<https://doi.org/10.31861/gph2023.846.12-22>